

Vse spise, v očno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Premeščenja po čl. 71. in enaka so se že pričela!

Težka je borba, da se vsaj zaustavi partizanski val pri nameščanih.

Nesrečni člen 71. činovniškega zakona je vzel tudi učiteljsko stalnost in je uvedel pri učiteljskih nameščanih in premeščanih predvolne partizanske metode.

Nekateri trde, da nimamo več učiteljske stalnosti; toda mi se jim upamo dokazati, da obstaja še in je vsebovana v še vedno veljavnih starih šolskih zakonih, ki jih absolutno ne razveljavlja činovniški zakon. In četudi je podanih že par odločb državnega sveta bi se upali trditi, da so bile dotične pritožbe premalo argumentirane.

Prva personalna zadeva, ki nas je presenetila v sedanji dobi, je bila upokojitve nadzornika Matka, ker ni imela sklada s členi čin. zakona, ki govore le o upokojitvi s polnimi službenimi leti in tudi, ker se je upokojitve izvršila z nepravilnega položaja.

Drugo naš je presenetila oddaja služb ob razpisu, ker se je prezrlo še vedno obstoječe veljavne odredbe glede namestilne komisije in se je prezrlo učiteljske zastopnike, ki bi morali sodelovati pri predlogu. Presenetilo nas je pa tudi to, da so bila vključena v mednarodnega mesta o nabitivnejšem postopanju, še vedno odorta za nekatere stranska vrata pri nameščanih, pri čemer se čutili mnogi prezrti in s čemer je omajen člen 62. čin. zakona, ki naj bi bil podlaga pri nameščanih.

Tudi o reparacijah bi se upali dvomiti, če so bile povsem neoporečne in neovrgljive. Zato se nam zdi, da bodo nekatere le vzbudile hudo kri in kar je najsibše, da bodo dale bodočemu režimu še vedno priliko, da bo glodal na njih.

Najslabeje pa je, da se je pričelo v zadnjem času zopet z napačno metodo uporabljati člen 71., kar nam jasno kaže Golobov slučaj. Ni dovolj eklatanten vzgled vladajočim strankam reakcija, ki jo je vzbudila uprava zloraba člena od preteklih režimov med učiteljstvom, da je buknila reakcija s tako silo na dan; še grejo naprej in še zahtevajo žrtve za učiteljski stan.

To nas uči, da se ne bo konec persekucij in da čakajo učiteljstvo še težke dobe preden se bo ob njegovih sklenjen-

jih vrstah ubil partizanski val in bo zrušil nepostavnost ter vzpostavil pravno razmerje, zakonitost in red.

Po štirih režimih je dozorelo v učiteljstvu prepričanje, da se to more zgoditi le ob sklenjenih vrstah učiteljskega stanu. In po štirih režimih je dozorelo v učiteljstvu prepričanje, da se more to zgoditi le ob prerobenih vrstah učiteljskega stanu.

In prvi klic tega prerobenja je klic na članstvo, da se dosledno drži v vseh slučajih stanovske discipline ter naj odločno odklanja sodelovanje, če je naperjeno proti stanovskim tovarišem (icam).

To je prvi pogoj, da se vsaj omeji, če ne ustavi val preganjanja nad učeljskim stanom s strani vladajočih režimov.

Če je strankam za pravilno in objektivno postopanje, naj se obrnejo na organizacijo, ne pa na posamezne njene zaupnike iz učeljskih vrst, kakor se je to prakticiralo do sedaj ter nam je prineslo toliko gorja.

Kdor se pa kljub temu pregreši in izrablja trenutni politični položaj napram svojim stanovskim tovarišem drugačnega političnega naziranja, ta naj pomni, da se kolo časa hitro vrti in da ga ista nezakonitost, ki jo uporablja sedaj nad drugimi, lahko kaj kmalu zmelje nje samega.

Organizacija bo morala dobiti v članh toliko zdrave discipline, da bodo taki slučajni nemogoči in da bodo okrajna društva vsakega člana, ki se bo v tem pogledu pregrešil in kršil disciplino, izključila in postavila na sramoten oder ter bo organizacija pričela javno bičati v svojem glasilu napake takih stanovskih netovarišev.

Tedaj se bo tudi ubil ob učeljskih sklenjenih vrstah partizanski val v dobrobit učeljskega stanu, v dobrobit napredka narodnega šolstva in narodne prosvete.

Odločilne faktorje na bi resno svarili, da naj vsaj omeje, če že ne morejo takoj ustaviti orja, ki so se uganile v preteklih dobah nad učeljskim stanom in šolo.

Naš protest velja proti vsakemu nameščanju in premeščanju po čl. 71.

Naš odgovor na klevete.

(Izjava odbora učiteljskega društva za Mežiško dolino.)

Dospeli smo torej z načelno debato o deklaraciji, ki bi jo moral vsak razsoden tovariš pozdravljati kot politično šolo za nas, tja, kjer se pri nas običajno vse konča — pri osebnosti.

Osebnostni interes je baje deklaracija rodil, neznačajnost se zanjo zavzema. Očitek je tako gorostasen, žalitev tako lahkomiselna, da ju ni treba še zavračati. Sram nas mora biti. Kako smo pač majhni, tesni! Pritlikavci v veliki dobi! Edina naša skrb je, da si domačo ograjo čim više zgradimo. Bojimo se, da bi svetel žarek kake nove ideje posijal v tmino naše idejne revščine. Tresemo se za tradicionalne vzore in ideje, ki niso niti v preteklosti, še manj pa danes imele kakršnekoli zveze z življenjskimi vprašanji naroda. Krivi proroki so nam vsi, ki prihajajo z novimi nazori. Svet je pokvarjen, povsod vlada sebičnost, ne verujemo nikomur! Ali nismo gospodje danes, ki smo bili včeraj hlapci! Kaj vedo drugi o našem trpljenju! — Da, tak je naš mentalitet, mentalitet gospoda, ki je bil včeraj hlapec, ne mentalitet svobodnega državljanca, ampak osvobojenega sužnja. Kaj osebni ponos, kaj tuja čast!

Za deklaracijo nosimo v polnem obsegu odgovornost mi in kdor ima z urednikom Dimnikom kak račun, naj se zmeni z njim in pusti nas pri miru. Če mislijo oni, ki so odgovorni za grobo proti njemu, da zadajo smrtni udarec deklaracijskemu gibanju, ako onemogočijo njega med učeljskim, se kruto varajo. Zmaga bo tam, kjer je idejna in moralna sila, ta pa je — o tem smo prepričani — na naši strani.

Ni naša dolžnost, da branimo tov. Dimnika. Nas ne vežejo napram njegovi osebi prijateljski ali drugi oziroma. Svoje mnenje pa smo dolžni povedati. Dimnik je v naših očeh hudo grešil, ko je svoje izredne delavne sile usmerjal smerti, ki smo jo smatrali s stanovskega stališča za kvarno, zlasti ker je mekel k očitnim napakam starega režima. Napadi nam so ga v naših očeh deloma rehabilitirali, deloma se je rehabilitiral sam, ko je v stanovskem glasilu še pred deklaracijo kot prvi odločno opozoril na etične temelje organizacije in na pogubnost materialističnega pojmovanja njenih nalog, ki se je razpadel v naših vrstah. Takrat je duhovno že prelomil s preteklostjo — drugo je moralo nujno slediti. Najgriša neznačajnost moža je, ako dela proti svojemu prepričanju, ako proti boljšemu spoznanju vztraja v zmoti. Kdor drugo trdi, ne ve, kaj pomenjajo notranji boji moža s samim sabo.

V zavrnitve člankov proti deklaraciji, "zadostuj nekaj kratkih ugotovitev. Kar smo dosedaj čitali, so večinoma pamfleti, a ne stvarni ugovori. Vnašajo v deklaracijo, kar ni v njej, kar pa je, nočejo videti. Vsak njen stavek je v praksi preizkušen in bo vsebinsko držal, ko bo stara ideologija že zdavnaj predmet zgodovine.

Katero so glavne njene misli, o katerih pravijo, da so nejasne, meglene. Ker se jih je toliko potvarjalo, smo dolžni sebi in svoji stvari, da jih na kratko ponovimo in označimo stališče nasprotnikov.

Mežiško društvo je poslalo priložen odgovor tik po sklepu ožjega sosveta, ki meri za tem, da naj se z deklaracijsko debato konča. Menimo da je povsem pravilno, če se da beseda še Mežiškemu društvu, ki je to debato otvorilo, da jo tudi s svojo sklepno besedo konča; posebej pa še, ker Mežiško društvo v svojem spremnem pismu na to apelira z besedami: "Pravice, da branimo svojo čast, nam ne more nihče odrekati." —

Uredništvo.

1. Življenjski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učiteljstvo v državi. To bodi naše Udruženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovske organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

Tudi nasprotniki deklaracije to trdijo, a izbegavajo na vse načine pred zadnjimi konsekvencami tega postulat. Naš pogum, naša iskrenost in doslednost v izvajanju teh konsekvenc — to je naš veliki greh.

2. Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovskozaveden učitelj in vsakemu mora biti zagotovljena v njej popolna svoboda vesti in mišljenja.

Zastopniki stare smeri trdijo isto, a se zapletajo v protislovja, ko ugovarjajo zahtevi, da zastopaj organizacija programatično, t. j. za vse člane obvezno samo to, kar nam je vsem skupno in zato ne sprejemaj v svoj program nobenih spornih načel in idej. Očitno potvarja resnico, kdor trdi, da je vladala v naši organizaciji popolna duhovna svoboda in da se je spoštovalo vsako mišljenje. V mnogih društvih da — nikdar pa v vodstvu našega poverjenstva, kjer je vladala in se nam usiljevala najtesnejša duhovna smer, ki je s svojim plitvim, politično pojmovanim naprednjatvom odbijala najboljše duhove med nami.

3. Kot edina od nas priznana organizacija je Udruženje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu, ne le članom.

Tudi to načelo si osvajajo zagovorniki stare struje. Kakšna pa je bila praksa? Ali nismo bili v Sloveniji vedno ločeni v dva stanovska tabora, ki sta si stala sovražna nasproti? Ali so poznali njuni voditelji le najmanjše ozire drug napram drugim? Ali je segala njih stanovska morala kdaj preko mej lastne organizacije?

4. Organizacija mora varovati popolno neodvisnost na vse strani, prvič da lahko paralizira kvarne vplive dnevnih politike na šolstvo in drugič, da lahko zastopa interese šole in stanu napram vsakemu režimu.

Prvo, pravijo naši nasprotniki, bi bilo sicer potrebno, a ni v moči naše organizacije, drugo pa označujejo kot materialistično, proračunano stališče, nevedno borbene organizacije z visokimi cilji. Veliko bi radi, pa si malega ne upajo doseči. Taka politika ni niti realna, niti idealna. Trezna stanovska politika se zaveda predvsem mej svojega vpliva in uspešnega udejstvovanja, ne stavlja si nedosegljivih ciljev, pa tudi ne kapitulira pred stranko. Vsi se dobro zavedamo, katere so najnujnejše naloge organizacije. Čemu trošiti sile! Dajmo stranki svoje in organizaciji svoje.

5. Svojo moralno silo mora iskati organizacija v skladu svojih zahtev z obče narodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

To je nasprotnikom premalo. Naša največja »neznačajnost« je menda ta, da ne jemljemo v organizaciji patriotizma in narodnega mišljenja v zakup za gotovo nacionalnopolitično smer in ne delamo razlike med »patrioti« in »antidržavnimi elementi«. Ali more to biti naloga stanovske organizacije? Ali nimamo nad sabo oblasti in zakone, pa še druge varuhe? Ali se zavedamo, da je država naš delodajalec in ne mi njeni protektorji?

LISTEK.

Koncert „Učiteljskega pevskega zbora“ v Ljubljani.

Naše učiteljstvo je proslavilo dne 10. aprila dvojno krstno slavo, eno posvečeno našemu velikemu skladatelju o. Hugolinu Sattnerju ob priliki njegove 75-letnice in drugo v proslavo svojega lastnega zborovega rojstva.

In prav je, da si je naš najmlajši zbor, zavzel Sattnerja kot nekaj simbol, zvezdo vodnico svojemu nadaljnjemu obstoju. »Iz naroda za narod« je bilo geslo Sattnerja. »Iz naroda za narod« bodi usmerjen cilj nadvse požrtvovalnemu našemu tovarištvu. Sattner sam je glasbeni slikar narodnega življenja in čustva, zajetega največ iz zakladnice neprekosljivega goriškega slavca Simona Gregorčiča, ki mu je bila domovina, priroda, narodna duša, neizčrni vir blagodoneč poezije.

Sattner je bil, ki si je prvi osmelil v vrtih našega kmeta zasejati blagodišečih vrtnic, ki mu prav nič niso kazile in motile tradicionalne vzgoje njegovih »nageljnov«. Polagoma sicer, pa vztrajno je trebil grmičevje in si našel pota, ki sega iz globine in v globino narodne duše.

Naše ljudstvo živi s narodo, z njo se vešeli, z njo tuguje, vsa čustva pa se mu izlivajo v molitev, z molitvijo preliva v pesem, a pesem sama je znak in odsev vseh njegovih čustev, katerih vsa se koncentrirajo v »slavi božji«.

Tu je zastavil Sattner svoje sile. Pilil in gladil je cerkveno narodno pesem, vmes je vsajal nežno dišeče cvetke »majnikovih šmarnic«, katerih seme se je bliskovito razpršilo po vseh cerkvenih korih, iz njih na vrt, na polje, v borne kočice. Robate zapuščine starih »organizmov« so se začele sramežljivo umikati nežnim dihlajem Sattnerjevih proizvodov. In ko je vzgojil cerkveno pesem in uvedel nebroj moistrov na stezo svojega delovanja, je poskušal poiskati v kočah tudi onih, ki jim pota niso usmerjena v hrame božje. Našel jih je, Z Gregorčičem se jim je približal. V glorioli poezije se jim je razodel, omamil — in sledili so mu, polagoma, korakoma, mimo bornih koč, božjih hramov do tesne samostanske celice. Pred veličino njegovega duha, ponosno vzravnaneža moža, skromno odetega frančiškana je klonil mož posvetnjak; občudujoč njegova velika dela, namenjena samo Bogu in narodu.

Učeljski zbor je navzočemu skladatelju poklonil lep lovorjev venec v priznanje njegovih velikih zaslug na po-

lini narodne vzgoje, najbolj pa je odlikoval starega skladatelja s svojim lepim, vzornim nastopom, proizvajanjem njegovih najlepših skladb in ustanovitvijo temelja nevsekega zbora, ki bo poton članstva v najožih stikih z narodom samim.

Koncert je bil prirejen pod okriljem »Društva učiteljev glasbe«. Ker učeljski zbor doslej še ni bil definitivno ustanovljen. Prav srečno je bilo zasnovano stopnjevanje vzporeda tako v skladbah, kakor tudi izvajanjih.

Prvi dve točki, Sattnerjevi: »Gori na planine« in »Poziimi iz šole« je izvedel g. Jos. Brnobič s srednješolsko mladino in sodelovanjem g. Betetta. Veneč ljubkih belo oblečenih deklic je že s svojim pojavom očaral občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo ogromne prostore Unionske dvorane. Ko pa so oddoneli blagorlasni akordi, je bila z gromovitim odobravanjem izrečena kritika. Mihi, polotroški soprani so dajali vsebinski skladb nežen značaj, lepobarvani s krasnimi alti, dočim tenor ni prišel do prave veliave vsled maloštevilnih glasov, ki so se porazgubili med nesorazmerno močnejšimi basisti.

G. Betetto bi bil s svojim močnim, krasnim glasom nač zelo primeren pri učeljskem, ne tako pri mladinskem

zboru. Zdel se mi je kot oče sredi številnih otročičev, ki jim s silnim patozom pripoveduje nekaj nerazumljivega, bačnega, o lepoti naših planin.

Naslednje točke je vodil g. Srečko Kumar z mešanim učeljskim zborom, sestojecim iz ca 80 oseb. Skladbe same ne rabijo ocene, ker so se že opetovano razlegale z naših javnih odrov. Konstatirati je le, v koliko so se izvajalci poglobili v težka dela, kakršna so »O nevihti«, »Naša pesem«, »Gozdna samota«, »Jeftejeva prisega«. Ker smo učitelji že od nekdaj vajeni na ekspresne vaje ob raznih skupščinskih koncertih in ker smo že tudi doživljali prav ne liube pojave ob takih nastopih, nam je bilo kar tesno pri srcu ob pogledu po širni dvorani, v kateri so bili zastopani domalega vsi ljubljanski pevski zbori, Glasbena Matica po ravnatelju Mat. Hubadu, g. skladateljih Laiovič, Adamič, zastopniki oblastev, UJU Ljubljana in Zagreb i. dr.

Takoj po prvi skladbi smo zaznali, da je in bo zbor kos svoji nalogi. Vse gradivo je bilo dobro naštudirano in se je brezhibno skladalo z orkestrom. Iz nežne tišine so akordi prehalili v impozantne ff. izogibač se brutalnemu rovenju, ki se prav čisto pojavlja v ad hoc sestavljenih zborihi. Voike g. dirigenta

Naročnike za 8. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.